

daki Türk nüfusu büyük bir varlık mücadelesi içerisinde bulunmaktadır.

BİBLİYOGRAFYA :

Evliya Çelebi, *Seyahatnâme*, III, 329-370; Ion Ionescu de la Brad, *Voyage agricole dans la Dobroudja*, İstanbul 1850; *Loi d'organisation de la Dobrugia: Edition officielle: Bukarest, Imprimerie de l'Etat*, 1880; J. J. Nacian, *La Dobroudja*, Paris 1886; C. D. Pariano, *Dobrogea și Dobrogenii*, Köstence 1905; *Mecelle-i Umûr-ı Belediyeye*, I, 781 vd.; C. Moisil, *Numismatica Dobrogei*, Bükreş 1919; I. Simionescu, *Dobrogea*, Bükreş 1928; Radu Vulpe, *La Dobroudja à travers les siècles*, Bükreş 1930; Müstecib H. Fazıl (Ülküsal), *Dobruca ve Türkler*, Ankara 1940; I. Georgiev, *Dobrudzha v borbatu za svoboda*, Sofia 1952; Gökbilgin, *Rumeli'de Yürükler*, s. 26, 87, 88; D. Pippidi — D. Berciu, *Din Istoria Dobrogei*, Bucharest 1965; Razvan Theodorescu, *Bizant, Balcani, Occident*, Bükreş 1974; Feridun M. Emecen, "XVI. Asırda Balkanların Kuzeydoğu Kesiminde İskân Tip-leri ve Özellikleri Hakkında Bazı Notlar", *V. Milletlerarası Türkiye Sosyal ve İktisat Tarihi Kongresi-Tebliğler*, Ankara 1990, s. 543-550; Paul Wittek, "Yazıcioghlu 'Ali on the Christian Turks of the Dobruja", *BSOAS*, XIV/3 (1952), s. 639-668; H. Stănescu, "Monuments d'Art Turc en Dobroudja", *SAO*, III (1961), s. 177-189; T. Mateescu, "Une ville disparue de la Dobroudja - Karaharman", *TED*, sy. 2 (1971), s. 297-343; Machiel Kiel, "The Türbe of Sarı Saltık at Babadağ-Dobrudja", *GDAAD*, sy. 6-7 (1977-78), s. 205-227; Kemal H. Karpat, "Ottoman Urbanism: The Crimean Emigration to Dobruca and the Founding Mecidiye", *JTS*, III/1 (1984-85), s. 1 vd.; Aurel Decei, "Dobruca", *IA*, III, 628-643; Halil İnalçık, "Dobrudja", *EI*² (Fr.), II, 625-629.

KEMAL H. KARPAT

DODOMA

Tanzanya Cumhuriyeti'nin Dârüsselâm'dan sonraki başşehri (bk. DÂRÜSSELÂM; TANZANYA).

DODURGA

Oğuz boylarından biri.

Kâşgarlı Mahmud (XI. yüzyıl) Oğuz boyları listesinde bu boyu on altıncı sırada Toturka imlâsı ile yazar ve damgasının şeklini verir. Reşidüddin ise (XIV. yüzyıl) Dodurga boyunu Bozoklar arasında ve Ay Han'ın oğullarından biri olarak gösterir, adını da şimdi telaffuz edilen şekilde kaydeder. Reşidüddin'e göre dodurga "ülke almak ve yönetmek" demektir. Ülüşü (Oğuz-eli'nin resmî toplantılarında koyunun etinden yiyeceği kısım) "aşığlı" ve onkunu (totem kuşu) kartaldır. Ancak Reşidüddin'in *Câmi' u't-tevârîh*'i ile ona dayanan Yazıcioghlu Ali Efendi'nin (XV.

yüzyıl) *Selçuknâme*'sindeki damgalar Kâşgarlı'dakine benzememektedir.

Destanî eserlerde ve vekâyi'nâmelerde bu boyun adı geçmez. Fakat Fahred-din Mübârek Şah'ın 1206 yılında Hindistan'da yazdığı eserinde zikredilen Oğuz boyları arasında Dodurga (Toturga) da görülür.

Yer adlarına gelince, XIV. yüzyılın birinci yarısında kaleme alınan Floransalı F. B. Pegolotti'nin eserinde Sivas'ın doğusunda ve ona bir konak mesafede gösterilen Dudriaga'nın Dodurga'yı ifade ettiği anlaşılmaktadır. Çünkü aynı yüzyılın sonlarına doğru Sivas'ta yazılmış olan *Bezm ü Rezm*'de Zara ile birlikte bir yörenin adı olarak Toturga'ya rastlanır. Tahrir defterlerinde de aynı yer adı Dodurga şeklinde kaydedilmiş olup günümüze kadar gelmiştir. XVI. yüzyıla ait defterlerde yirmi dört kadar Dodurga adı görülür. Bu yirmi dört yer adından yedisi Bolu sancağında bulunmaktadır ve bunlardan biri kaza, diğerleri köydür. Yine Dodurga boyuna ait beş yer adına da Bolu'ya komşu Kastamonu sancağında rastlanmaktadır. Bütün bunlar Dodurga boyuna mensup pek kalabalık bir kümenin bu sancaklarda yerleşmiş olduğunu açıkça ortaya koyar. Geri kalan yer adlarından ikisi Karahisâr-ı Sâhib (Afyon), ikisi Menteşe (Muğla), ikisi de Sivas sancaklarında bulunmaktadır.

Yer adlarından başka yine XVI. yüzyılda Anadolu'nun çeşitli yerlerinde Dodurga adını taşıyan oymaklar da vardır. Bu oymaklar içinde nüfus bakımından en önemlisi Tarsus'un kuzeyinde yaşamakta ve boy beyi Esen'e nisbetle Esenlü adını taşımaktaydı. Esen Bey'in oturduğu yer şimdi bir köy olup Esenli adıyla anılır. Esenlü oymağı Bozca Dodurga ve Ertene (> Erdene) Bey Dodurgası adlarıyla iki kola ayrılmıştı. Bozca ile Ertenen'in Esen Bey'in oğulları olduğunda şüphe yoktur. 1519 yılında bu Dodurga oymağı otuz obadan (cemaat) meydana gelmişti. Bu obalardan her biri bir ekinliğe sahipti. Bundan başka adı geçen oymağın Kuzu ve Uzamış adlı iki köyü de vardı.

Diğer kalabalık bir Dodurga topluluğu Ulu Yörük arasında olup Turhal yöresindeki yedi kışlakta oturmaktaydı. Bu Dodurgalar'a Turhal Türkleri de deniliyordu. Kayda değer üçüncü Dodurga topluluğu da Diyarbakir bölgesindeki Boz-ulus'a dahil bulunmaktaydı. Bu kolun II. Selim devrinde (1566-1574) altı küçük obaya ayrılmış olduğu bilinmektedir.

XIX. yüzyılda İran'da Oğuz-eli'nin en-sâb*ına dair yazılmış bir eserde Dodurgalar'dan kalabalık bir grubun Türkmen çölünde (Etrek ve Gürgen çayları arası) yaşadığı belirtildikten sonra onların dayanıklı ve hızlı koşan cins atlar yetiştirdikleri yazılmıştır. Burada Göklenler'i teşkil eden iki koldan Dodurgalar'ın kolunun kastedildiği şüphesizdir.

Bugün de Anadolu'da Dodurga adını taşıyan çeşitli yerleşim merkezleri mevcut olup bunlar Çorum iline bağlı Dodurga ilçesiyle Sandıklı (Afyon), Yenimahalle (Ankara), Bolu merkez, Mudurnu (Bolu), Çerkeş (Çankırı), Orta (Çankırı), Fethiye (Muğla), Boyabat (Sinop), Tokat merkez ve Ulus (Bartın) ilçelerine bağlı Dodurga köyleridir.

BİBLİYOGRAFYA :

Divânü lugâti't-Türk Tercümesi, s. 57; Fahreddin Mübârekşah, *Târih* (nşr. E. Denison Ross), London 1927, s. 47, s. XIV ve fotokopi; Reşidüddin, *Câmi' u't-tevârîh* (nşr. Behmen Kerîmî), Tahran 1338 hş., I, 40; Yazıcioghlu Ali, *Selçuknâme*, TSMK, Revan, nr. 1390, vr. 25^{a-b}; F. B. Pegolotti, *La Pratica della merkatura* (nşr. A. Evans), Cambridge-Massachusetts 1936, s. 28; W. Heyd, *Histoire du Commerce du Levant au Moyen-âge*, Paris 1959, II, 114-115; Mirza Ebû'l-Kâsım Kâimmakam, *Mecmû' a*, Tebriz 1275, s. 144; Faruk Sümer, *Oğuzlar: Türkmenler*, İstanbul 1980, s. 256-258, 432, 461.

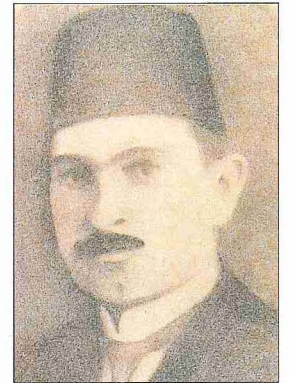
FARUK SÜMER

DOĞAN, Abdülhakim Hikmet

(1881-1955)

Makedonyalı eğitimci, yazar.

Üsküp'ün güneybatısındaki Gostivar'da doğdu. Kültürlü bir ailenin çocuğu olup memleketinde Hakim Efendi diye tanınmıştır. Ortaokulu Gostivar'da, liseyi İstanbul'da bitirdikten sonra Eczacılık Fakültesi'ne girdi. Ancak maddî imkânsızlıklar yüzünden üniversiteyi yarıda bıraktı ve Gostivar'a öğretmen olarak

Abdülhakim
Hikmet
Doğan